

Tuto brožuru , nalezenou ve Slaném, zapůjčil obci Liběchov pan František Homolka

Liběchov,

jeho památnosti a malebné výlety
po okolí.

Výletníkům krátce a prakticky načrtl:

JOS. LIBĚCHOVSKÝ.

Celý čistý výtěžek věnován bude na vystrojení vá-
nočního stromku chudým dětem v Liběchově.

Cena 20 hal.

1901.

Nákladem vlastním. Tiskem Josefa Šolce na Kladně.

Továrna na cukrovinky.

Osvědčená česká továrna cukrovinek

Jana Beránka,

velkoobchodníka a továrníka na Kladně,

nabízí všem uvědomělým obchodníkům zvláště na Podřipsku své

velejemné cukrovinky

všeho druhu za levné ceny a zároveň upozorňuje na svůj **velkosklad zboží osadnického.**

Všem výletníkům = = =

= = = = do Liběchova

vřele doporučujeme dobrý český hostinec

„Občanská Beseda“

v Liběchově vedle hraběcího zámku.

Hostinský »Občanské Besedy« vynasnaží se vždy, aby **výtečnými pokrmy a dobrým vyleželým pivem i ležákem** k úplné spokojenosti vyhověl. **Obědy a večere** za ceny levné vždy možno dostati

Hostinské pokoje k dispozici!

Mlýnské zaručené výrobky

— jakož i —

- domácí chléb -

na Mělnicku oblíbený, nabízí velectněnému
obecenstvu

Jan Papoušek,
majitel mlýnů v Liběchově.

Stavby,

zhotovování plánů, rozpočtů a pod.

provádí

důkladně, prakticky a levně

PROKOP HUSÁK,
stavitel na Kladně.

Mělnické

 pravé přírodní víno

všem velectným výletníkům do Liběchova
zavítavším nabízí

Alois Liška,
hostinský v „České Besedě.“

LIBĚCHOV,
jeho památnosti a malebné výlety
po okolí.

Výletníkům krátce a prakticky načrtl:

JOS. LIBĚCHOVSKÝ.

Celý čistý výtěžek věnován bude na vystrojení vá-
nočního stromku chudým dětem v Liběchově.

1901.

Nákladem vlastním. Tiskem Josefa Šolce na Kladně.

Velectěnému Pánu, Panu

JANU PAPOUŠKOVÍ,

dobrému Čechu v Liběchově,

z obzvláštní příchylnosti věnuje

J. Liběchovský.

PŘEDMLUVA.

S příchodem slunného jara ožívuje celá příroda, ano i ten člověk protáhne své vykřehlé údy, vyjasní vzhled svého obličejce, probouzí se k životu.

A věru, že na čase! Zvláště obyvatelé měst velkých, průmyslových po celý čas zimní o přírodě ani neví, kdyby nebylo toho umouněného sněhu s věrným průvodcem mrazem. Doba zimní, doba zábavných večerů, doba umořujících plesů, ani nedovolí člověku, aby věnoval pozornost svou přírodě, ba je většina obyvatelstva měst, která za celou zimu za město nevyjde.

Protož není divu, že tak nápadným způsobem vítají měšťané první slunečný jarní den, že v neděli odpoledne vše za brány městské se vyhrne. Několik vycházek postačí však, aby navštíveny byly všechny okolní zajímavosti, a brzy nastává doba, kdy se

vážně tážeme: »Kam půjdeme nyní, kam si uděláme výlet?«

Těm pak výletníkům, kteří chtějí podniknouti laciný, pohodlný a velmi pěkný výlet, má vyjítí vstříc tato knížečka.

V krátkém obsahu podáváme tu popis uzavřené osady Liběchova s malebným okolím. Ujišťujeme každého výletníka, že v milé upomínce uchová dojmy, jež si odnese z návštěvy na Liběchovsku, ba všeobecně se stává, že kdo jednou Liběchov navštíví, že každým rokem opět a opět tam mezi Čechy si zajede a koná tím výlet nejen romantický ale i vlastenecký.

Liběchov a jeho zajímavosti.

Osada Liběchov rozložena jest na pravém břehu labském as hodinu od Mělníka na pokraji rozsáhlého údolí liběchovského a jest to první osada z klínu germanišace do českého kraje vraženého. Byly časy, kdý byl Liběchov úplně český, dnes jsou tam obě národnosti domovem.

Na pravém břehu labském tvoří okrasu cennou dlouhý pruh světoznámých vinic mělnických, u Liběchova pak jest nejvíce vinic, ba tak se zdá, že starý kostelíček liběchovský sv. Ducha stráž koná nad krajem vínorodým. Chrám sv. Ducha býval farním, byl r. 1654 od Hyacinta Villaniho postaven, hrabě Pachta dal zříditi při cestě na návrší ke kostelu tomu křížovou cestu r. 1780. Pod kostelem tím jest hrobka hrabat Pachtů a Veithů. Roku 1725 dal vystavěti Jan Joachim Pachta mnohem rozsáhlejší, stavitelsky cenný, nyní farní chrám

s v. H a v l a, jehož jižní část spočívá na vysoké terrasse, tento chrám postrádá však obvyklé vyšší věže chrámu tomu přiměřené. Vnitřek kostela je pěkně vyzdoben, zmínky zvláštní zasluhuje umělecky pracovaný lustr předešlým majitelem panství hrabětem Ant. Veithem kostelu darovaný. V levé straně zašizeny jsou dva náhrobní kameny rytíři Kašparu Belvicovi z Nostvic a jeho paní Evě věnované.

Pro nás Čechy jest tato pohrobní vzpomínka, která pochází ze 16. století a jest úplně česky psána, velmi cenná a drahá, která nad světlo jasněji dokazuje, že byly časy, kdy byl Liběchov úplně český, a proto má na něj český živel právo a povinnost svému národu jej zachovati!

Nápis na prvním kameni doslovně zní: »Léta Páně 1583 v pondělí v noci na úterý po svatém Martině umřel urozený a statečný rytíř Pan Kašpar Belwic z Nostwic a na Liběchově a v tomto sklípku tělo jeho pochováno jest. Věříme, že v Pánu Bohu odpočívá.«

Druhý nápis je též český a zní zcela obdobně.

Nad dveřmi sakristie jsou provedeny v barvách znaky rodu Pachtů.

Nemalou okrasou Liběchova jest hra-
b ě c í z á m e k s rozsáhlým libosadem,
který předčí jiné podobné sady velmi vzá-
cnými druhy rostlinstva.

Celý libosad je dnes pěkně urostlý a
stinný, zvláštní pak pozornosti se těší topol
proti bytu správce p. Antonína Vítka. Tento
topol byl před padesáti lety zasazen zvě-
čnělým otcem nynějšího správce a je dnes
tak mohutného vzrůstu, že zdá se míti nej-
méně 200 let stáří; jest velmi bohatou roz-
ložitou korunou nadán, celá osada se může
pod něj před deštěm ukrýti. Při severní zdi
libosadu umístěny jsou rozsáhlé skleníky.
Jedno oddělení určeno je výhradně za fíkovnu
a se dvaceti mohutnými a velmi plodnými
fikovými stromy.

Druhé oddělení vyplněno jest v čase
zimním ohromným množstvím dekoračních
keřů bujného vzrůstu. Poslední oddělení —
ananasovna, v ní kromě ananasů pěstovány
jsou palmy, begonie a jiné citlivější květiny
okrasné. Ve středu libosadu vypíná se k jižní
straně s něžným průčelím z á m e k jedno-
poschoďový, v podobě podkovy stavěný. Je
to vlastně zámeček, který pro nás je tím
pamětihodným, že vestibul jeho vyzdoben je
uměním českého malíře Navrátila
výjevem »z Vlasty.« Mimo malby Navrátilovy
jsou tam i zbytky prací též slavného českého

malíře Rainera. Od vestibulu v levé jest tak zvaný žaponský sál, dosud východoasijsky vyzdobený.

V blízkosti k zamku v ponuré prázdnotě, jakoby kajicně, se tulí rozsáhlé a výstavné konfrny, které byly jedním z kamenů úrazů pro našeho českého mecenáše hrab. Antonína Veitha.

Nestíme též minouti tři pěkné sochy, které prostranství náměstí Liběchova v pravdě oživují, jsou to proti »České Besedě« sochy sv. Jana Nepomuckého, sv. Prokopa a sv. Floriana, na terrassovém schodišti k farnímu chrámu pak socha sv. Antonína, sochy to vesměs umělecky provedené. Typickým, rázovitým dojmem působí na nás socha Kristova uprostřed vinic mezi Liběchovem a Malým Liběchovem, o kterou se dnes i pražský umělecký svět zajímá a po výtvorci jejím pátrá. Před obecním domem socha císaře Josefa I.

Jak daleko někdy vášeň našich sousedů se zapomene, o tom se v Liběchově mohou naši výletníci na své vlastní oči přesvědčiti. Na cestě k Ješovicům totiž jsou dva velké pamětní kříže z kamene a jeden z nich nese nápis český, který však před časem Němci otloukli. Druhý důkaz nezřízené nesnášlivosti je na věčnou paměť uchován v terrassovité zdi české matiční školy. Jest to

kámen, který Němcem byl vržen na sochu Músy výklenek matiční školy zdobící, kterým socha značně poškozená do dnes na pranýř staví zlobu vášně.

Matiční škola je vkusná a útulná vila o dvou třídách a mateřské školce, kterou navštěvuje asi půl druhého sta dětí českých, ač více než tolik českých dětí českých rodičů-odrodilců nebo lhostejníků hýne ve škole německé, která má větší část místností ve staré škole v pravo od farního kostela, za níž je budova farní. Pod ní pak vyhloubeny jsou rozsáhlé a na výtečné druhy pravého přírodního vína bohaté vinné sklepy hraběcí.

Krátké dějiny Liběchova.

Pozastavme se na chvílku u jména osady »Liběchov«, čili jak jsem v těch nejstarších historických zmínkách našel, »Lubiechov.« To staročeské »lubín« !

»Lubiechov« později »Libiechov« vyvází všecky pokusy polemik upříti, že Libiechov byl osadou úplně českou. Byl osadou staroslovanskou, nikdy však osadou germánskou.

V mnohém směru líší se starožitné nálezy staroslovanské od německých, a také všecky četné vykopávky, které v Liběchově a v okolí učiněny byly, jsou nad vší pochybu původu slovanského. Vznik první doby Liběchova možno zcela určitě klásti do třináctého století, ne-li do dvanáctého. Na počátku století čtrnáctého již naši kronikáři o Liběchovu častěji se zmiňují. Pojmenování jedné části polností u Liběchova »na soudném« naše tvrzení o původu slovanském s jinými ještě jmény jen potvrzuje a sesiluje.

V archivu zemských desk uvádí se v r. 1316 na Liběchovsku rytíř Dominik z Lubiechova, dále jeho syn Václav a později Vojslav z Libiechova. Po letech 1388 přešel Liběchov v moc pánů z Dubé, kteří se již v roce 1414 uvádějí co pánové i nad farou liběchovskou. V polovici 15. století spravovala Liběchov opět rodina rytířů z Liběchova. Roku 1513. koupil Radslav Beřkovský Liběchov se dvorem Řimáň.

V letech 57. prodáno panství liběchovské Belvicům z Nosticů. Na počátku 18. století uvádí se co majitel panství Jan Joachim Pachta, který r. 1713. byl povýšen do stavu hraběcího. Tento Pachta zvelebil Liběchov a jako mecenáš-vlastenec rád vídal kolem sebe četu umělců. Po Joachimovi přejal správu nejmladší syn Karel, z jehož doby pochází křížová cesta po návrší se táhnoucí. Syn Jan Josef Pachta prodal panství Jakubu Veithovi r. 1801.

Jakub Veith byl jako chudý soukenický dělník zaměstnán ve Vídni, usadil se v Budějovicích, šetrností a přičinlivostí nastřádal si slušné jmění, které mnoh násobně vzrostlo tím, když dostal dodávku pro vojsko ve válce francouzské, tak že roku 1801. stal se majetníkem panství dubského a liběchovského, později pak ještě několika sousedních panství. Roku 1833. přejal vládu na Liběchovsku syn Antonín Veith,

přílišný mecenáš českého umění, milý hostitel Bolzana, Příchovského, prof. Krombholze, Klácela, malíře nadaného Navrátila a svého odchovance Václava Levého. O některých tuto uvedených mužích jsme se již dříve zmínili, avšak povšimnutí zaslouží životopis Václava Levého.

Jako mladík byl přijat Václav Levý do služeb hraběte Veitha za kuchtíka. V prázdném čase robil Levý ze dřeva i kamene různé maličkosti, které si získaly pozornosti a odkryly v hochu skrývající se talent k sochařství. Veith sám přičiňoval se, aby Levý nabyl vzdělání v umění sochařském u známého umělce sochaře Lina v Praze. Po průpravném vzdělání v Praze, odebral se Levý na náklad Veithův do Mnichova ku Schwanthalovi. Jako náhradu a uznání vytvořil později umělec Levý v blízkých skalách liběchovských mnoho rázovitých prací, které do dnes jsou zřídčným unikem v celé naší vlasti. O pracích těch promluvíme později.

Přílišné mecenášství, ba plýtvání jměním nezůstalo bez následků. Hrabě Veith nucen byl některé domy od panství odprodati, ba r. 1878 i panství Liběchovské přešlo v moc knížete Emanuela Collaty a brzy na to v moc svobodné paní z Arnímu, pak v moc hraběnky Lippe, kterýžto rod do dnes na Liběchovsku vládne.

Výlety po okolí Liběchova.

Okolí Liběchova jest velmi romantické a pro pěkné výlety skýtá mnohé zajímavosti.

Když jsme si prohlédli Liběchov, vydejme se v levo od »České besedy« veselou alejí svěžích kaštanů lukami k »Boží Vodě,« malé to osadě, od Liběchova pět minut vzdálené. Hned na kraji v levo jest český hostinec s útulnou a stinnou zahradou, letní to útulek Čechů v Liběchově žijících; malý kousek dále spatříme malou kapličku spolu se zvonící, která každého na sebe upoutá, by na chvílku v ní se pozdržel, vytékáť z ní velmi silný proud pramenité, dobré vody, který by jistě velké město s dostatek zásobil dobrou, pitnou vodou. Od této kaple dejme se v pravo k továrně na barvy přes silnici a vystupme po zalesněné stráni k liběchovskému pokladu, ke — »Klácelce.« Jméno »Klácelka« dáno celému komplexu uměleckých sochařských prací Václava Levého v kopcovitých skalínách vytvořených, jako:

Zbyněk ze Zásbuk, Žižka, Blaník, celá komnata do skály vtesaná s originelní výzdobou vnitřní. Na vnitřních stěnách komnaty té je obrazy do skály vtesanými návštěvníkům předvedena bajka »Lišák.« Jednotlivá zvířata z bajky té jako kohout, čáp, zajíc, osel, slepice, netopýr v různých úborech jsou tam předvedena. Též okrasné růžice a portál u této skupiny jest velmi pěkně proveden.

Vstup do této části partií liběchovských působí na každého velmi mocným dojmem, poněkud tajemným, mystickým. Již ta lesní cestička tak nevinná a ten kontrast balvanovitých skal!

Práce pak samy v tak velkém rozsahu mimoděk uvádějí nás k biblickému ději-obra Goliáše s Davidem. Zkrátka »Klácelka« liběchovská jest něčím originelním, genialním. Mimořádně řečeno, co se obdivujeme jednotlivým oddílům českého umění zde zvěčnělého, jako příšera ze všech koutů této české svatyně čouhá na nás vandalská skleslost, která z národního záští v mnohém již práce uvedené poškodila; to uvádíme proto, aby návštěvníci neopomenuli vyzvednouti si klíče ke Klácelce v zámecké kanceláři, ježto jest dnes Klácelka mřížovím ohražena.

Vystoupíme-li nad »Klácelku« otevře se nám krásný a rozsáhlý pohled do žirného Podřipska.

Sejděme opět po silnici a za půl hodiny dojdeme malebným údolím lučným stinnými lesy vroubeným k zřícenině »Tupadly.« Věž její jest dosud zachovalá a možno po schodech na ni vystoupiti. K věži přiléhá nízký zámeček, vlastně »Kostelec« zvaný. Jest to však onen Slavín, který zvěčnělý hrabě Veith národu českému do vínku chystal. Od Tupadel v levo nad Želízi je druhá část prací ve skalách vytesaných: Had, harfenistky, kazatelna, krokodýli, kaple sv. Máři Magdalény. Tento výlet jest velmi pohodlný.

Druhý výlet všeobecně pro svou romantičnost chválený jest výlet na Kokořín na celý den. U osady Želíze v pravo táhne se stinná Čertová rokle, tou se dejme a malebnými údolími po dvou hodinách přijdeme do obce Kokořína, tam si vyžádejme klíč od lesního a směrem severozápadním po čtvrt hodince přijdeme k hradu samému.

Od Kokořína možno na delší túry se vydati: na Housku neb Bezděz. Z Kokořína pěšky neb drahou na Mělník.

Jiný výlet z Liběchova je na Mělník hodinu cesty vzdálený, pohodlněji drahou, věnné město sv. Ludmily s památným zámekem; známé mělnické vinné sklepy.

Z nádraží Dolní Beřkovice zajedme si do Roudnice a prohlédneme si obrazárnu,

zbrojnici, mučírnu a knihovnu zámeckou, proboštský kostel se zbytky Augustiánského kláštera. Z Roudnice na Říp s kaplí sv. Jiří, v níž na podlaze se jeví magnetičnost čediče v odchylce 360 stupňů.

Z Roudnice dále drahou do Lovosic a odtud pěšky do Středohoří, zvláště na Milešovku.

K návštěvě Liběchova možno použití dráhy severozápadní, neb rakousko-uherské. Severozápadní dráha má nádraží Liběchov, rakousko-uherská Dolní Beřkovice.

Poměry a význam Liběchova.

Čtenáři této knížečky poznají již sami též její poslání.

Bylo našim cílem poukázat na milý koutek milé naší vlasti, který každému věrnému Čechu má býti tím, čím jsou nám četná památná místa.

V Liběchově, kdysi původem úplně českém, jsou cenné památky českého umění, v okolí Liběchova jest příroda velmi na romantičnost bohatá.

Pro své mírné a zdravé podnebí je Liběchov s celým okolím lázeňským místem zvláště Pražany četně navštěvovaným. Jakoby na stráži stál na pokraji rozsáhlého údolí, jest Liběchov chráněn před drsnými větry i vzduch v okolí jest zvláště pro lidi slabé konstrukce, pro nemocné, chudokrevné a rekonvalescenty jako velmi příhodný všemi lékaři doporučován.

Vždyť v místě je řeka Labe, osadou pak protéká silný potok, v okolí hojnost luk, rozsáhlé lesy jehličnaté a listnaté.

Pro pohodlí k lesnímu pobytu zřízeny jsou četné letní byty za nízké ceny. Nádraží dráhy severozápadní je v místě, spojení na všechny strany je velmi výhodné.

Občanstvo liběchovské jest uvědomělé, žijí tu Češi s Němci v dobré shodě.

Služby Boží jsou každý sváteční den jedny pro Čechy, druhé pro Němce.

Češi mají svou školu, svůj hostinec, »Občanskou besedu,« »Občanskou záložnu,« »Odbor N. J. S.« a v krátké době zřízeno bude i nákupní družstvo.

V životě národním má Liběchov pro Čechy ten význam, že je osadou smíšenou, uzavíranou, český živel dosti slabý, stojí tu proti mocně protežovanému živlu německému. Má-li býti Liběchov do jisté míry udržen, musí se mu dostati z krajů českých vřelé podpory mravní i hmotné.

Elektrotechnický závod
M. Kučera v Kladně

Telefon čís. 39

nabízí všem majitelům továren, dílen,
domů mlýnů, pivovarů reelní

zavedení elektrického osvětlení,

všechny potřeby k osvětlování, dále

*telegrafy * * * * **

** * * * * bleskosvody*

*elektrické svonky * **

** slacení hrotů v ohni*

** * * * * atd. * * * **

Rozpočty a návrhy zdarma!